

Sanan selitystä

Tässä valaistaan lyhyesti kirkkovuoden kunkin pyhäpäivän yhtä raamatun tekstiä.

Mitä ihmeitä

Matt. 5:1-12

Pyhäinpäivä 31.10.2010

Oi mitä ihmeitä on pyhät Herran: / autuaat, silti he huokailevat! / Lapsia taivaan keskellä vaivan, / rauhassa, kuitenkin rauhattoma (SK 259).

Vuorisaarna lukiessa alkaa sielussa soi da **C.O. Roseniuksen** laulu. Siinä ihmetellään, miten vaatimaton ja heikko on tämä kotiin vaeltava uskova kansa. Pyhiä me olemme, niin sana vakuuttaa, ja sanaan me uskomme. Pyhäinpäivänä tätä suorastaan juhlimme ja muistelemme perille päässeiden sisarten ja veljien iloa. Herrassa pyhiä me olemme siitä huolimatta, että tämän paarempia ei meistäkään koskaan tullut.

Matteuksessa on viisi Jeesuksen puheiden ryhmää, joista ensimmäinen on vuorisaarna. Muutkin synoptikot kertovat Jeesuksen nousseen ajoittain vuorelle tai mäelle opettamaan. Kyseessä oli jokin asumaton ja viljelemätön rinne, jonne mahtui paljon kuulijoita. Vuori esiintyy Raamatussa tärkeänä sanoman vastaanottamisen paikkana. Abraham, Mooses ja Elia saivat Jumalalta viestinsä ”lähempänä taivasta.” Laki annettiin vuorella ja nyt lain syventävä selitys.

Jeesus istuutui, niin kuin tärkeitä opetuksia annettaessa tehtiin, ja opetus alkoi. Vuorelta Jeesus julisti, kuinka matalalla vie tie.

– Onko kyseessä kokoelma useammista puheista, joita on koottu yhteen, vai lyhennelmä vielä pidemmästä puheesta, sitä emme tiedä. Samoja asioita Jeesus joka tapauksessa opetti varmasti useammassakin paikassa, ja evankeliumin kokoajat ryhmitelivät tapahtumia parhaan ymmärryksensä ja Pyhän Hengen johdatuksen mukaan. Vuorisaarnan kaltainen Luukkaan ”kenttäsaarna” (6:17–49) sisältää osin samoja opetuksia, osin erityisaineistoa ja eroavaisuuksia. Sitä on mielenkiintoista seurata rinnan päivän tekstin kanssa.

Vuorisaarna on Jeesuksen alkuajan toiminnan ohjelmajulistus ja myös elämän ohjeistus kristityille, jotka jäävät Herransa seuraajiksi. Vielä ei puhuta mitään rististä, ylösnousemuksesta, Pyhästä Hengestä, kirkosta, kasteesta tai ehtoollisesta, vaikka ne ovat Matteuksen evankeliumissa tärkeitä painotuksia. Niin tärkeitä, että vuorisaarna usko ilman evankeliumin keskusta ei ole kristillistä uskoa ollenkaan.

Jeesuksen opetuksesta käy ilmi, että kristittyjen ilo syntyy siitä, että he omistavat jo nyt kaiken kokonaan, vaikka ei ihan vielä. Autuaita, Herrassaan onnellisia, ovat *hengessään köyhät*. Siis kaikki ne, joilla on murtunut mieli tai sydän tai henki (Jes. 61; Ps. 34), saavat avun ja pelastuksen. Köyhä ei ole vain hiukan köyhä, vaan rutiköyhä, kerjäläinen, armonpaloista elävä (*ptookhos*). Hän on köyhä, koska Henki on teh-

nyt hänet sellaiseksi. Taivas on jo nyt hänen, vaikka ei ihan vielä.

Murheellisten lohdutus on kertakaikkinen, eskatologinen. Murheelliset tulevat Jumalansa lohduttamiksi, olkoon heidän suoransa aihe mikä tahansa: maailman pahuus, oma synty tai kuoleman todellisuus.

Kärsivälliset, tai hiljaiset, nöyrät, sävyisät, maltilliset, lempeät – kaikki käännökset ovat mahdollisia – jotka odottavat Jumalan apua, ovat niitä, jotka perivät maan ja joita Jeesus onnittelee. Kreikan *prays*-sanaa käytetään puhuttaessa lempeästä tuulen henkäyksestä, ystävällisestä sanasta, kesytetystä eläimestä tai kipua lievittävästä voiteesta (E. Ranta). Sellaisia ovat Jumalan lapset, sellainen on heidän Vapahtajansa.

Vanhurskaus toteutuu yhteiskunnassa, ihmisten välisissä suhteissa ja ihmisen suhteessa Jumalaan. Nämä ovat ihmisen perustarpeita ja ne toteutuvat Jumalan valtakunnassa. Oma vanhurskaus ei riitä mihinkään, siksi kristityt puetaan lahjavanhurskauteen. Puettuina he odottavat vanhurskauden täydellistymistä kaikilla tasoilla.

Armahdus ja laupeus ovat Matteuksella esillä usein (6:14–15; 12:7, 18:21–35; 23:23). Armahtaminen on rangaistukseen tuomitsemisen vastakohta ja myös avun tarpeessa olevan auttamista.

Alun autuaaksi julistukset kuvasivat sitä, mitä kristityiltä puuttuu, mitä he kaipaavat. Kolme viimeistä sitä, mitä heidän tulisi olla: armahtavia, puhdassydämiä rauhantekijöitä.

Fariseusten ja essealaisten edustama kultillinen puhtaus pesuineen painottui Jeesuksella *sydämen puhtauteen*. Puhtaan oman tunnon ihmiset voivat kestää Kristuksessa Herransa paluun hetken.

Rauhantekijät tai paremminkin rauhanrakentajat pitävät yllä rauhaa ja pyrkivät sitä rakentamaan. Jo tekeminen on hyvää, rakentaminen parempaa. Rauhan rakentajat ovat Jumalan lapsia, koska rakennettava rauha on Jumalan. Joskus rauhanrakentaminen ei onnistu, vaan siihen pyrkivät joutuvat *vainotuiksi*.

Vanhurskaus oli joidenkin nälän ja jannon kohde, nyt kerrotaan, että sitä nautti nee eivät saa kokea rauhaa vaan vainoa, ja

heille luvataan sama lohdutus kuin köyhille. Jeesus itse asiassa toteaa, että ne, jotka toteuttavat vanhurskautta l. Jumalan tahtoa maailmassa, joutuvat vainotuiksi niin kuin opettajansa. Heitä herjataan ja heistä puhutaan perättömiä. Viha johtaa vainoon, vaikka muuta syytä ei varsinaisesti ole, kuin Jeesukselle kuuluminen. Kristityn elämä on henkien taistoa ja näkymätöntä suojelusta kulisseissa. Sen, minkä Jumala sallii, annetaan meitä kohdata, mutta ei yhtään enempää. Vainon palkka on lopulta suuri. Työn tekemisen helteessä, sen raskaudesta huolimatta, voi ilo olla syvä jo nyt, vaikka se ei vielä olekaan tuonut palkkaa tullessaan. Ilo ei puhkea välttämättä halleluja-huudoiksi, mutta se kulkee syvällä sydämen pohjavirtana, vakaasti ja lohduttavasti.

Uskossa täytyy kulkea vielä, / nähä ei saa, ei se hyödytäkään. / Tunteethan vaihtuu, muuttuu ja haihtuu. / Siksi vain sanaansa luottamaan jään. // Murheinen mieli murheesta nouse, / kun Isän armo on muuttumaton. / Jos sumu aivan peittäisi taivaan, / kuitenkin aurinko taivaalla on.

Juha Vähäsarja

Kahden valtakunnan kansalaisena

**1. Aik. 29: 10-12; Matt. 22: 15-22
24. sunnuntai helluntaista 7.11.**

Matteuksen evankeliumin lopulla näkyy yhä selvemmin Jeesuksen ja uskonnollisten johtajien välisen vastakkainasettelun huijpentuminen. Viimeiset yhteenotot tapahtuvat Jerusalemissa. Päivän evankeliumi on osa loppunäytöstä, joka päättyy Jeesuksen pidättämiseen ja surmaamiseen, ennen kuin hän ylösnousemisellaan osoittaa todellisen valtansa.

Jeesuksen puheet ja suosio eivät miellyttäneet uskonnollisia johtajia. Niinpä useatkin eri poliittisiin ryhmittymiin kuuluneet johtohenkilöt koettivat saada hänet syyllistymään lain rikkomiseen ja sanoistaan ansaan. Yhtenä aiheena oli kysymys veron maksamisesta, toisena, kenen kanssa tai-

vaassa avioidutaan, ja kolmantena lain suurin käsky. Aluksi Jeesuksen luokse tulivat Herodeksen kannattajat, sitten saddukeukset ja lopulta fariseukset.

Tässä on ainoa Matteuksen evankeliumin kohta, jossa mainitaan Herodeksen hallintoa kannattaneet juutalaiset. Aivan tarkkaan ei tiedetä, ketkä tähän puolueeseen kuuluivat, mutta ainakin osa heistä kuului Herodeksen sukulaispiiriin. Yleensä fariseukset eivät olleet kiinnostuneita Herodeksen kannattajien seurasta, mutta yhteinen vastustaja ajoi nämä ryhmät nyt yhteen.

Veron maksaminen oli kysyjille todellisuudessa sivuasia. Se oli yksi keino, jolla uskonnolliset johtajat koettivat saada Jeesuksen sekoilemaan vastauksissaan, niin että ne voitaisiin kääntää häntä vastaan. Tunnistettuaan punotun ansan Jeesus pani kyselijät kaivamaan kupeistaan esiin roomalaisen rahan. Sen löytyminen paljasti, mitä mieltä he itse olivat alamaisuudesta suhteessa Roomaan. Sellaista rahaa ei näet jokaiselta juutalaiselta olisi löytynyt, koska siinä oli keisarin kuva. Mooseksen laki kielsi kuvien tekemisen. Siksi kuvallisen rahan kantaminen oli juutalaisille ongelmallista. Tavallisessa kaupankäynnissä he käyttivätkin kuparikolikoita, joissa ei ollut kenenkään kuvaa.

Jeesukselle esitetty kysymys oli poliittisesti tulenarka. Liittysisikö hän suosiotaan kasvattaviin selooteihin, vai vastustaisiko hän heitä? Kysymys oli ovela. Vastaisipa Jeesus kummalla tavalla tahansa, se merkitsisi hänelle ongelmia. Jos hän kieltäisi maksamasta veroa, Herodeksen kannattajat kiikuttaisivat siitä tiedon heti Herodekselle, joka voisi pidättää Jeesuksen kansan yllyttämisestä kapinaan. Jos hän kehottaisi kansaa maksamaan roomalaisille veroja, hänen kansansuosionsa laskisi kuin lehmän häntä.

Kysymys veron maksamisesta on kautta koko ihmiskunnan historian ollut suuria kompastuskiviä. Jopa ensimmäisessä Raamatussa mainitussa, Sodomian ja Gomorran alueella käydyssä sodassa oli mitä ilmeisimmin kysymys veroista tai paremminkin Kuolleenmeren seudun asukkaiden kieläytymisestä maksaa niitä. Raamattu kertoo

näiden kaupunkien nousseen kapinaan idän kuninkaita vastaan.

Myös Jeesuksen aikana kysymys verosta oli saanut aikaan verisiäkin yhteenottoja. Esimerkiksi vuonna 6 Juudas Galilealainen oli nostattanut juutalaisia kapinaan Roomaa vastaan, koska Rooma oli määrännyt juutalaiset maksamaan suoraan veroa sille. Se kapina oli toki kukistettu, mutta hänen esimerkinsä oli innoittanut monia muitakin kapinoimaan Roomaa vastaan. Näitä kiihkoilijoita kutsuttiin *selooteiksi*. Heihin ilmeisesti kuului myös yksi opetuslapsista, Simon kiivailija.

Jeesuksen päättely oli yksinkertaista. Jos kerran rahassa oli keisarin kuva, sen täytyi kuulua keisarille. Jeesus käyttäikin tässä yhteydessä verbiä, joka tarkoittaa takaisin antamista. Kun kerran keisari oli antanut rahansa heille, antakoot he sen takaisin keisarille.

Jeesus ei kuitenkaan jättänyt vastaustaan siihen. Ihmisen on annettava myös Jumalalle se, mikä kuuluu Jumalalle. Ihminen on Jumalan tekoa ja kuuluu siksi Jumalalle. Siksi elämässä on lopulta tärkeintä huolehtia siitä, että suhde Jumalaan on kunnossa. Siltä perustalta voi löytää myös oikeat suhtautumistavat suhteessa niin valtioon kuin lähimmäisiinkin.

Jeesuksen vastaus mykisti kysyjät. Hän oli keksinyt ongelmaan ratkaisun, jota he eivät olleet tulleet ajatelleeksi. Sellainen Jeesus on edelleenkin. Hän voi avata uusia polkuja sinnekin, missä meistä näyttää olevan pelkkää läpipääsemätöntä tiheikköä. Toki Jeesuksen vastaus itse veronmaksuun on ajankohtainen myös meille. Valtiolla on oikeus kantaa veroa kansalaisiltaan. Siksi kristitty ei pimitä veroja.

Huolimatta päivän evankeliumin varsinaisesta kontekstista se antaa avaimia myös pohdintaan kristityn suhteesta maailmaan. Siinä asioidaan sen edellyttämillä tavoilla. Siksi kristitty noudattaa lakia ja maksaa kiltisti veronsa, sillä hän tietää, että silläkin tavalla Jumala pitää maailmaa yllä.

Päivän Vanhan testamentin teksti muistuttaa tärkeällä tavalla Jumalan hallintavalta maailmassa. Daavid oli järjestänyt varainkeruutempauksen temppelein rakennus-

kustannusten peittämiseksi. Kaikkien yllätykseksi se ylitti suurimmatkin toiveet. Varojen paljoutta ihmetellessään Daavid ymmärsi jotakin samaa kuin myöhemmin Pietari kalansaalistaan katsoessaan: tämä ei ole ollut ihmisen kyvykkyyden tulosta, vaan ihmistä suurempi – Jumala itse – on puutunut asioihin.

Pietari kalansaalista katsoessaan sanoi Jeesukselle: ”Mene pois minun tyköäni, Herra, sillä minä olen syntinen ihminen” (Luuk. 5:9). Daavid taas ajatteli asemaansa kansan hallitsijana ja epäilemättä myös paimenpojan taustaansa todetessaan: ”Kaikki voima ja valta on lähtöisin sinulta, sinun vallassasi on tehdä suureksi ja väkeväksi kenet tahdot.” Katsellessaan, kuinka ihmiset olivat valmiita luopumaan omastaan Jumalan tahdon toteutumiseksi, Daavid näki siinä Jumalan työn.

Omaisuus, jonka ihmiset olivat lahjoittaneet temppeleä varten, oli valtava. Daavid ei jää kuitenkaan sen valtaan vaan ymmärtää, että lopulta sekin rikkaus oli Jumalalta saatua. Kukaan ei voi ottaa itselleen mitään, mitä Jumala ei ole ensin antanut hänelle. Emme siis voi antaa Jumalalle lahjaksi mitään sellaista, mikä ei kuuluisi hänelle. Kun annamme varoja Jumalan valtakunnan työhön tai lähimmäistemme auttamiseksi, emme käytä omaamme vaan Jumalan omaisuutta. Jumalalla on valta tehdä ihmisten silmissä suureksi, kenet hän tahdot, mutta ilman Jumalan sallimusta kenestäkään ei tule suurta. Kaikki on siis lahjaa Jumalalta.

Elämme maassa, joka *Newsweekin* (16.8.2010) tutkimuksessa arvioitiin maailman parhaaksi. Sen tulisi olla meille viestiä Jumalan armollisuudesta meitä kohtaan. Meitä on siunattu ajallisissa suuresti. Osaammeko nähdä siinä Jumalan teon? Tekeekö se meidät Pietarin kanssa syntisiksi? Saako se meidät Daavidin kanssa antamaan kunnian Jumalalle? Vai käykö niin, että pidämme sitä kaikkea vain oman kyvykkyytemme seurauksena?

Jukka Norvanto

Valvokaa!

Matt 25:1-13

Valvomisen sunnuntai 14.11.

Jeesus vie meidät aikansa juutalaisiin häihin soihtuineen, öljyineen ja kulkueineen. Hänen vertauksensa Vanhaan testamenttiin pohjautuen sisältää kuvastoa Jumalan ja hänen kansansa suhteesta: sulhanen on Kristus, viivästynyt tuleminen hänen toisen tulemisensa odotus, viisaat ja tyhmit neidot ovat uskolliset ja lyhytjänteiset odottajat, loppunäytös kertoo viimeisestä tuomiosta. Tapah-tumaan kuuluu kaiken huipentava H-hetki, sulhasen saapuminen hänelle sopivalla ajalla, johon kaikkien tulee olla valmistautuneita. Kysymys on asenteestamme Kristuksen toiseen tulemiseen: ”Valvokaa siis, sillä te ette tiedä päivää ettekä hetkeä.”

Puitteet ovat kunnossa: kaikilla on lampu, ja kaikki lähtevät sulhasta vastaan. Jos vertaus leikattaisiin tästä poikki, voitaisiin sanoa: ”Kaikki pääsevät taivaaseen.” Sen verran kristillisestä uskosta ja tästä vertauksesta tajusi kohupappi, jolta joitakin vuosia sitten julkaistiin kirja kaikkien taivaaseen pääsemisestä. Hänen tajunsa mukaan kaikkien pitäisi päästä taivaaseen, jokainen ihminen on kutsuttu ja tarkoitettu taivaaseen – mikäli hän pohjimmaltaan uskoi tuohon todellisuuteen.

Siinä ei kuitenkaan ole riittävästi. Vertaus jatkuu. Usko Kristukseen ei ole pelkkää pumpulia, lohduitusta ajan vaivaihin eli oopiumin tavoin vaikuttavaa sumutetta elämään. Jokainen näkee vajavaisesti itsensä, maailman ja Jumalan. Jos jäämme oman mieleemme neuvottavaksi Jumala-suhteessamme ja etsimme selvyyttä sen sokke-loista, niissä riittää koluamista, eikä perille päästä. Tällaista nykyaikaisen länsimaisen ihmisen sisäänpäin kääntyvää luonnetta kuvaa **Peter Berger**:

”Ihmisestä tulee siis kaikkien asiointen mitta: hän määrää, mikä on oikeaa ja väärää, hyvää ja pahaa. Hän askartelee aina vain enemmän oman hyvinvointinsa kanssa. Yksilö tulee yhä enemmän tietoiseksi itsestään. Tämä merkitsee, että hän kääntää huomionsa todellisesti olemassa olevasta ulkomaailmasta itseensä. Kun hän tekee tä-

män, tapahtuu kaksi asiaa: ulkomaailma tulee yhä kyseenalaisemmaksi ja hänen sisäinen maailmansa yhä monimutkaisemmaksi. Molemmat seikat ovat selkeitä modernin ihmisen tuntomerkkejä.”

Jeesus haastaa meidät kääntymään Jumalan ja hänen sanansa totuuden puoleen. Niin pääsemme selvyYTEEN itsestämme, elämästä ja Jumalasta. Uskonkysymyksissä on vain yksi todellinen asiantuntija: Jeesus Kristus sanassaan.

Sitten tulee erotus: ovat viisaat ja ovat tyhmät morsiusneidot. Ero ei välttämättä näkynyt älykkyydosamäärissä eikä muussa inhimillisessä vaan suhtautumisessa sulhasen tuloon. Siinä näkyi viisaus.

Tyhmät eivät varanneet mukaansa öljyastiaa vaan pelkästään lamppunsa. Sana tarkoittanee alun perin soihtua, jollaisia käytettiin myös kreikkalaisissa ja roomalaisissa hääseremonioissa. Ne muodostettiin kepeistä, joiden päähän oli kiedottu öljyyn kastettuja vaateriepuja. Luultavasti Jeesuksen aikaan kuten yhä monissa Lähi-idän kylissä hääjuhlaa vietettiin päivän juhlan ja karkelon jälkeen illalla tai yöllä. Morsiusneidot jättivät morsiamen tämän vanhempien kotiin odottamaan ja lähtivät sulhasta vastaan. Myöhemmin koko iloitseva joukko morsian mukanaan palasi taas sulhasen kotiin hääkatoksen alle viikkimistä varten. Soihtuja tarvittiin ja öljyä kului. Soihtu paloi yhdellä kastelulla 15 minuuttia. Sitten piti vanhat rievut poistaa ja kääriä soihtukepin ympärille taas uudet öljyyn kastetut rievut.

Sulhasen saapumisen ajankohta oli monesti epämääräinen. Itämailla aika on muutenkin suhteellinen asia. Saatettiin joutua vääntämään kättä morsiusrahan suuruudesta ja muista järjestelyistä. Kuitenkin varmaa sulhasen ja hänen rakkautensa ja sitoutumisensa todesta ottaville oli, että tulee se sieltä oman aikataulunsa mukaisesti.

Ja tulihan se: ”Keskellä yötä kuului huuto: ’Ylkä tulee! Menkää häntä vastaan!’” Kaikki morsiusneidot ovat nukahtaneet ja kaikki heräävät, mutta toiset liittyäkseen iloiseen hääseurueeseen, toiset huomataksseen, etteivät päässeet joukkoon eivätkä juhlaan. Oliko tyhmyys viitsimättömyyttä

ja laiskuutta vai ajattelemattomuutta? Oliko heillä parempaa tekemistä, kun päiväsaikaan olisi pitänyt käydä hankkimassa öljyä? Laskivatko he asiansa liikaa toisten odottajien varaan ajatellen: kyllä sitä saksissa pärjätään ja selvitetään.

Jumalan valtakunnan asioissa pitää kuitenkin olla omat öljyt, että asiat luistaisivat perille asti. Pitää tehdä omakohtaisesti tiliä Jumalan edessä ja löytää omakohtaisesti Vapahtaja ja omakohtainen usko. Pyydäpä, jos sinulla ei sitä vielä ole. ”Anokaa, niin teille annetaan”, lupaa Jeesus. Vielä ehtii varustautumaan ja innostamaan siihen muitakin. Soihtujen sammuttajia on tarpeeksi.

”Minkä taakseen jättää, sen edestään löytää.” Tyhmät neidot olivat jättäneet käyttämättä tilaisuutensa valmistautumiseen. Nyt oli valmistautumattomuus vastassa. Ei riitä, että on pelkästään joukossa ja touhussa mukana.

Vuorisaarnassaan (Matt. 7:21–23) Jeesus sanoo eräille: ”En ole koskaan teitä tuntenut”, päivän evankeliumissa taas: ”Totisesti, minä en tunne teitä.” Hän kuvaa kahta joukkoa, joilla on sama ongelma. Yhteistä heille on, että touhussa ollaan mukana. Nämä ihmiset eivät kuitenkaan ole tehneet taivaallisen Isän tahtoa, jonka he näin ovat turhentaneet. Matt. 7:21–23:n karsimaatikoista Jumalan Henki ei ollut saanut tehdä syntisiä, jotka tarvitsevat avukseen Vapahtajaa. Tyhmät neidot eivät nähneet Jeesusta ja hänen tulemistaan ykkösprioriteetiksi.

Jumala on asettanut oman tiensä ihmisen pelastumiseksi. Joka ei sille suostu, tulee kadotetuksi. Vain ristiinnaulitussa Jeesuksessa tulemme tuntemaan Jumalan, ja hänessä Jumala tuntee meidät vielä viimeisenä päivänäkin. Muulla tavoin pelastuksen etsiminen ja jumalisuuden harrastaminen kuin Jeesuksen ja hänen sanansa kautta on turhaa, jopa Jumalan kiusaamista. Kirkkopostillassaan **Luther** opettaa: ”Oikean uskon puuttuminen on selvästi Jumalan kiusaamista. Se on Jumalan kanssa tekemisissä olemista ilman hänen sanaansa. Uskotaan sellaista, mitä hän ei ole käskenyt ja mihin hän ei ole sanaansa pannut, tai jätetään uskomatta sellainen, mitä hän on käskenyt ja mihin hän on sanansa pannut.”

Jumalan sanan julistajina olemme kiussattuja samaan valvomattomuuteen kuin kuulijamme. ”On nuhdeltava myös sellaisia veltohenkiä, jotka saarnan tai pari kuultuaan kyllästyvät ja tympääntyvät, koska muka osaavat jo itse kaiken eivätkä enää opettajaa tarvitse. Juuri tämä synti on tähän mennessä luettu kuolemansyntien joukkoon nimellä *acedia* eli laiskuus ja kyllästyminen. Se on vihattava, myrkyllinen vitsaus, jolla Paholainen lumoo ja pettää monien sydämen karatakseen yllättäen kimppuumme ja riistääkseen meiltä salaa Jumalan sanan. Siksi sinun on alituisesti säilytettävä Jumalan sana sydämessäsi, suussasi ja korvissasi. Missä vain sydän on joutilas eikä sana kajahda, siellä Paholainen murtautuu sisään tehden vahinkonsa, ennen kuin sitä on edes huomattu. Missä Sanaa sen sijaan vakavasti tutkitaan, kuunnellaan ja käsitellään, se on voimallinen eikä jää milloinkaan hedelmättömäksi vaan herättää aina uutta ymmärrystä, mielihalua ja intoa sekä puhdistaa sydämen ja ajatukset.” *Iso Katekismus*, 3. käskyn selitys.)

Keskiajan teologiassa käytettiin käsitettä *acedia*, jota pidettiin erityisen vakavana syntinä, koska muut synnit saivat siitä alkunsa. Uskonpuhdistajan käyttämänä käsitteellä oli yli tuhannen vuoden päähän ulotuva historia. Se syntyi antiikin aikana ja eli myöhäiskeskiajalle saakka, kunnes melankolian käsite syrjäytti sen. *Acedia* oli demonista, ja keskipäivän demoni oli kaikkein viekkain. Se kävi munkin kimppuun keskellä päivää. Demoni sai hänet inhoamaan elämänsä muistuttamalla entisen elämän huvituksista ja nautinnoista. Näin se houkutteli luopumaan kutsumuksesta. Se, joka pystyi vastustamaan *acediaa*, saattoi vastustaa muitakin syntejä ja saavuttaa ilon. (Peter Englund: *Hiljaisuuden historia*.)

Herra herättäköön meidät ajan hengen riivauksesta iloitsemaan Sanasta, pitäköön meitä valveilla ja auttakoon meidät ja kuulijamme iloon murheen, ristin ja kiusausten ihanassa koulussa!

Pekka Heiskanen

Rovasti, Suomen Raamattuopiston Itä-Suomen aluejohtaja

Kristus, kaikkeuden Herra

Matt. 25: 31-46

Tuomiosunnuntai, Kristuksen kuninkuuden sunnuntai 21.11.

Vain Matteus on tallettanut meille Jeesuksen valtavan panoraaman viimeisestä tuomiosta. Se ei ole vertaus. Siinä on vain yksi vertauskuvallinen piirre: vuohet ja lampaat. Muutoin se on kuvaus, jolla kerrotaan: näin tulee todella tapahtumaan. Viimeisenä päivänä jokainen meistä on tuossa joukossa, mukana ihmiselämän ja ihmiskunnan historian loppunäytöksessä. Kukaan ei ole liian mitätön osallistumaan. Jokaisella on aateluutensa vastata elämästään Jumalan edessä. Käyköön sinulle ja minulle hyvin sinä päivänä! Niin käy, jos ihmisiä rakastava Herramme saa meidät kuuntelemaan itseään, sillä Jumalan sana eikä mikään muu varustaa meidät siihen päivään.

Yksi avain tuomiosunnuntain evankeliumiin on, keitä ovat Jeesuksen ”vähimmät veljet” ja ”hänen vähimpänsä”, joita on kohdattu joko rakkaudellisesti tai välinpitämättömästi ajassa. Yksiselitteisesti he ovat Jeesukseen uskovia ihmisiä, hänen ruumiinsa, johon Kristus samastuu viimeisellä tuomiolla. Matteuksen evankeliumissa Jeesus kutsuu johdonmukaisesti opetuslapsiaan veljikkeen (12:47–50; 28:10). Samoin sanalla *vähimmät* hän viittaa pieniin ja suuriin opetuslapsiinsa (18:4–14). Johtopäätöksen vahvistaa ilmauksen käyttö lauseessa, jossa tapahtuu samanlainen samastaminen kuin päivän evankeliumissa (10:40–42). Samalla tavalla Jeesus samastuu uskoviinsa puhessaan Paavalille: ”Saul, Saul, miksi vainoat minua?” (Ap.t. 9:3–4.)

Kyse on siitä, kuinka on suhtauduttu Kristukseen hänen omissaan. Ihmisen pelastumisen viimeisellä tuomiolla ratkaisee siis suhde Jeesukseen, mikä on tullut ilmi suhtautumisessa hänen ruumiiseensa. Ansioita ei ole. Kumpikaan Tuomarin edessä olevista ryhmistä ei muista tehneensä hyvää tai paha. Pelastettujen rakkaus ja hyvät teot ovat kasvaneet uskosta itsestään. Samoin toisella puolella on versonut välinpitämättömyys. Väärin ymmärrettyä Jeesuksen kuvauksesta voi tulla hirvittävä vaa-

timus. Tekemätöntä hyvää riittää loppumattomiin. Kyse ei myöskään ole lähimmäismystiikasta, jossa kohtaamalla Jeesuksen toisissa ihmisissä palvelen perisimme ikuisen elämän.

Tosi elämä välittyi Jeesuksen Kristuksen kautta. Hänessä Jumala tulee ihmisen luo. Jeesuksessa Jumala samastuu meihin, asettuu mitä läheisimpään elämänyhteyteen kanssamme. Se alkaa Jumalan puolelta Jeesuksen syntymisessä ihmiseksi. Jumala ottaa itseensä, kannettavakseen ihmisyiden, meidän osamme. Mutta pelastumisemme avain on Jeesuksen samastuminen meihin ristillä. Siinä hän asettuu tuomittavaksi meidän paikallemme, meidän sijastamme. Ristillä vapautetaan synnin sitoma ja kote-loima ihmisyytemme. Jeesuksen sovitustyön nojalla pääsemme hengittämään vapautta, taivasilmaa. Löydän Isän syylistä lapseuteni, joka täydellistyy viimeisenä päivänä. Tuomiosunnuntain evankeliumi kertoo, miten Kristus samastuu omiinsa vielä viimeisellä tuomiolla – mutta vain heihin.

Jumalan alkuperäinen ajatus meistä, hänen luomistyönsä, hänen tarkoituksensa saattaa olla monin tavoin turmeltunut. Ehkä meissä on synnin tähden vain pieni palanen näkyvissä sitä Jumalan kuvaa, eheyttä, ihmisyyttä, joka meissä Jumalan kädestä lähteneinä on ollut. Ehkä sitä omille ja muiden ihmisten silmille ei ole enää ollenkaan. Mutta se, joka rakastaa, tuntee. Sen, jota Jeesus Kristus haavoitetuilla käsillään saa jatkuvasti hoitaa vapaaksi synnin ja kuoleman vallasta, Jumala tuntee myös tuolla puolen, ikuisuudessa.

Rakas viimeinen päivä! Tahdonpa nähdä, voiko Jumala olla itkemättä, kun hän pyyhkii kynelemme. Tahdonpa nähdä Karitsan haavat – elämän, anteeksiantamuksen, terveyden lähteen. Ennen meitä Jeesus palasi sukellukseltaan aikaan Isän luo toisenlaisena kuin oli lähtenyt. Hän tuli ehjenä pieneenä lapsena eläinten syöttökaukaloon mutta palasi runneltuna, maailman synnin rikki repimänä, tuomion rusementamana. Siinä on turva tuomiopäivänä. Kun Ihmisen Poika palaa kirkkaudessaan, hänessä loistavat haavat, sovituksen merkit – pelastukseksi niille, joille hän kelpasi auttajaksi. Tahdonpa näh-

dä pahuuden tuomion, omankin pahuuteni. Tahdonpa kokea, kun Jumalan pyhä viha lopullisesti kääntyy kaikkea sitä vastaan, mikä on erottaa hänestä, ja tuhoaa sen.

Kristus kohdataan tänään pelastavalla tavalla Sanassa ja ehtoollisessa. Niissä kohdataan ristiinnaulittu ja ylösnoussut Kristus, joka antaa synnit anteeksi. Ajassa Kristus tarjoutuu vielä palvelemaan orjan lailla, alennettuna – pesemään kaikki syntimme, pahat tekemme, laiminlyöntimme, syntisyytemme. Sille, jota hän saa palvella ajassa ihmisen tärkeimmässä ja vaikeimmassa asiassa, hän tulee Pelastajana kirkkaudessaan. Mutta sen alhaalla kulkevan polvien, jolle Kristus ei kelpaa, on kerran notkistettava Tuomarin eteen.

”Heittäkäämme pois siis kaikki maalliset huolet ottaaksemme vastaan kaikkeuden Kuninkaan, jota näkymättömästi seuraavat enkelten joukot.”

Pekka Heiskanen

Vapahtaja tulee sinulle

Mark. 11:1-10

1. adventtisunnuntai 28. 11.

Adventissa on jotakin koskettavaa. **Voglerin** tuttu Hoosianna-laulu sekä virsi Avaja porttis, ovesi virittävät juhlamieleen. Ne ovat ikään kuin adventtikalenterimme yksösluukun aukaisu. Mutta vielä enemmän merkitsee Jeesuksen saapuminen.

Jeesus käski opetuslasten hakea aasintamman ja varsoja. Hän tiesi Messias-tehtävänsä ja ikään kuin itse ohjelmoi matkansa Jerusalemiin. Siinä ilmeni pyhien kirjoitusten täyttyminen. Vanhan testamentin ennustukset (1. Moos. 49:11; Sak. 9:9–12) olivat kertoneet Messiaan kulkevan ratsain. Aasilla ratsastaminen kertoo myös tämän kuninkaan luonteesta. Hän ei tule sotaratsulla, hän on hiljainen ja nöyrä sydämeltä. Mikään ei ole hänelle liian vähäpätöistä, ei liian tavallista.

Puhutteleva on sana: ”Herra tarvitsee niitä.” Mekin voimme miettiä, mitä voisimme antaa Herran palvelukseen. Herra

tarvitsee sinua seuraajakseen ja todistajakseen kodissasi, ystäväpiirissä, työpaikalla ja ihmisten keskellä. Jos mietit, onko sinusta Jeesuksen seuraajaksi, muista, ettei mikään ole Jeesukselle liian tavallista eikä liian heikkoa. Hän, joka on nöyrä ja hiljainen, on täynnä lohdutusta ja ymmärrystä ihmistä kohtaan.

Käykäämme uuteen kirkkovuoteen ja sen jokaiseen päivään Herran Jeesuksen omana. Hänessä on armo ja syntien anteeksiantamus. Jeesus saapui tänne maailmaan lunastamaan meidät, pelastamaan meidät synneistämme ja tuomaan meille ikuisen elämän. Tätä me oikeastaan jokaisena kirkkovuoden päivänä juhlimme.

Kansa levitti vaatteita tielle. Niin oli tapana ottaa kuningas vastaan (2. Kun. 9:13). Huudettiin: ”Hoosianna.” Se oli kunnioitusta, osa tempelijuhlan liturgiaa (Ps. 118:25). *Hoosianna* tarkoittaa ’oi, auta’. Se on avunpyyntö.

Monta kertaa on vaikea löytää tietä elämän tuskan keskellä. Taloushuolet painavat, uupumus raastaa liian työn keskellä; toisen suru on työn puuttuminen; ihmisten kanssa tulee väärinkäsityksiä, kannetaan kaunaa ja vihataan. Tai kotona ei mene hyvin tai on sairautta. Miten usein lähdetään uuteen aamuun huokaamalla: ”Miten tänään selviäisin?” Siksi on hyvä ottaa mukaan edes tuo yksi sana, *hoosianna*, ”Herra, oi auta”. Kun et jaksakaan mitään muuta, sano ylöspäin: ”Oi auta Jeesus.”

Merkillistä, miten lähellä usein ovat toisiaan tuska ja ylistys. Hoosianna-huutokin on samalla kertaa avunpyyntö, ylistys ja tunnustus. Sitä laulaessamme olemme Jeesuksen opetuslapsia, seuraajia ja ylistäjiä. Kiitämme Jeesusta siitä, että hän ei jätä meitä. Kun sanot ”hoosianna”, tunnustaudut hänen omakseen.

Jeesus tulee sinulle. Odottaminen ei ole turhaa, sillä Raamattu lupaa: ”Katso, kuninkaasi tulee! Hän tulee luoksesi lempeänä.” Näin ennusti jo ammuin profeetta Messiaan tulosta: ”Sanokaa tytär Siionille, katso, sinun kuninkaasi tulee.”

Jerusalemiin oli tulossa tuhansia pyhiinvaeltajia. Ihmisiä tuli jalan ja ratsain kaukaa Galileasta asti. Kun Jeriko oli ohitettu, ryh-

dyttiin odottamaan, milloin matkaajan silmiin näkyisi pyhä kaupunki vuorella. Siinä Jeesus Nasaretilainen ratsastaa Öljymäellä. Köyhillä kansanihmisillä oli suuri ilo, kun he tajusivat: tässä ei olekaan kukaan tahansa pyhiinvaeltaja vaan Messias. Kuningas ratsastaa Jerusalemiin. Kansan täytyi huutaa ilosta.

Mekin tulemme jumalanpalvelukseen kohtaamaan kuningasta Herraa Jeesusta. Meillekin sanotaan: ”Katso, kuninkaasi tulee.” Sinun kuninkaasi, sinun elämäsi. Kuuntele Jumalan kehotuksia sanassa, saarnassa, virsissä ja rukouksissa. Saat olla varma siitä, että Jeesus tulee luoksesi. Tämä Kuningas, Jumalan Poika, antaa kaikki syntisi anteeksi ja rohkaisee sinua eteenpäin uuteen kirkkovuoteen, antaa tarkoituksen päiviisi.

Kristillinen kirkko maan päällä on merkittävä yhteisö. Se saa kohdata kokoontumisessaan Jumalan Pojan, Jeesuksen Kristuksen. Jokaisessa messussa saamme ”hurrata” sitä, että Jeesus on läsnä. Hän lohduttaa, opettaa, antaa syntejä anteeksi. Elävä Herra Jeesus tulee kansansa keskelle, ihmisten luo Sanassa ja sakramenteissa. Ehtoollispyödyssä saat tietää, että Jeesus on siinä itse läsnä, salatusti mutta todellisesti. Tätä realismia ja lohdutusta nyt kirkossamme ja kansan keskellä tarvitaan. Emme me tarvitse Raamatun repimistä emmekä sakramenttien halveksimista, sillä juuri niissä, armonvälineissä, Jumalan Poika on luvannut olla tavattavissa. Evankeliumi on siinä, että ikuinen Jumala ratsastaa ihmisen elämään. **Martti Luther** sanoi, ettei tämä adventti lopu ennen kuin Jeesus tulee aikojen lopulla takaisin taivaan pilvisessä. Iloitsemme siitä, ettei kukaan voi ottaa heikoilta syntisiltä pois oikeutta olla Jeesuksen lähellä.

Jeesus on ”lempeä”, hiljainen, nöyrä ja kärsivä kuningas. Hänen lähellään on ihmeellisen hyvä olla. Kuuntele hänen ääntään. Kulje elämäsi hänen kanssaan. Puhu Jeesukselle rukouksessa asiiasi, tuskasi, kaipauksesi, pelkosi, toiveesi.

On merkittävä, että juuri tästä suosionhuutojen ja ilon tapahtumasta alkoi Jeesuksen kärsimystie ristille. Palmusunnuntaina

palataan hoosiannateemaan. Mutta adventtina saamme ottaa ilon kokonaisuena. Jeesus tuo tullessaan uuden elämän ja syntien anteeksiannon. Emme me huuda juutalaiselle kuninkaalle, vaan me hurraamme Jumalan Pojalle, maailman Vapahtajalle, omalle Vapahtajallemme.

Käykäämme Jeesusta vastaan! Hän tulokoon sydäntemme Herraksi ja valtiaksi!

Seppo Suokunnas
TT, dosentti, Vantaa

Nöyryyemmekö Jeesuksen palveltaviksi?

Luuk. 12:35-40
2. adventtisunnuntai

Ennen kuin Israel lähti exoduksessa Egyptistä, se oli vyöttänyt vaatteensa (2. Moos. 12:11). Jeesus kutsuu nyt seuraajiaan toiseen exodukseen, Jumalan valtakuntaan, taivaalliseen Jerusalemiin. Siksi meidän tulee olla valmiina sanomaan jäähyväiset tälle maailmalle ja siirtymään uuteen maailmaan.

”Lamppu” eli valo on taivaallisen maailman merkki. Sen tarkoituksena on talon eli sen ympäristön valaiseminen, sillä vasta valossa voi nähdä oikein ja toimia. Lamppu on Jumalan sana (Ps 119:105; 2. Piet. 1:19). Lampun – soihdun – kantaja on itsekin valo, taivaallisen maailman heijastus tässä synkässä maailmassa.

Lamput ovat myös häävarustus, jota tarvitaan sulhasen noutamiseen (Matt. 25:1-13). Häät kestävät kauan, halki yön. On siis valvottava. Sulhanen on palaava Kristus. Jo Vanhassa testamentissa puhutaan tällaisesta sulhasesta (Jes. 62:4-5; Jer. 2:2; Hoos 2:4-25; Ilm. 19:7-9; 21:9; 22:17). Hänen paluunsa ei tapahdu heti, vaan siihen kuluu aikaa. Seurakunnalla on maailmassa Jumalan sille määräämä aika, joka voi osoittautua hyvin pitkäksi. Seurakunta tekee ”apostolien tekoja”. Joka tapauksessa seurakunnan ajan kuluessa tapahtuu paljon: evankeliumi viedään koko maailmaan. Niin ei suinkaan tapahtunut vielä apostolien aikana.

Jeesus sanoo itseään herraksi/isännäksi ja opetuslapsiaan palvelijoiksi ja ylistää autuaiksi niitä, jota ovat valmiina herran palatessa. Silloin tapahtuu merkittävä osien vaihto: isäntä ryhtyykin palvelemaan palvelijoitaan! **Johann Albrecht Bengel**, 1700-luvun suuri raamatunselittäjä, sanoo tätä Raamatun suurimmaksi lupaukseksi. Varhaiskirkon suuri opettaja **Eirenaios** (100-luvun lopulta) tulkitsi sen tarkoittavan lunastettua seurakuntaa uudessa luomakunnassa. Jeesus lausuu tässä yhteydessä ”aamen” (”totisesti”), koska hänen sanomansa kuulostaa uskomattomalta: eihän kukaan isäntä tee niin palvelijoilleen. Jeesus puhuu jopa siitä, mikä koittaa hänen paluunsa jälkeen, kun hän itse on kirkastuneena ja kaikkivaltiaana näkyvä eikä enää uskon kohteena. Tämän hänen lausumansa vahvisti sitten se, että hän viimeisenä iltanaan ennen ehtoollista pesi opetuslastensa jalat (Joh. 13:1-17) ja silläkin tavoin alensi ja nöyryytti itsensä (Fil 2:7-8). ”Jumala on ylpeitä vastaan, mutta nöyryille hän antaa armon” (1. Piet. 5:5). Ensimmäinen asia on, että Jeesus palvelee meitä. Vastan jälkeen tulee meidän palveluksemme hänelle. Kristinuskon ei ole tekojen uskontoa eikä etiikkaa vaan armon uskoa, uskoa armoon.

Jeesus varoittaa opetuslapsiaan odottamasta hänen paluutaan liian varhain. Hän puhuu Vanhan testamentin kuvaamista yövartion tunneista. Ensimmäinen jakso oli klo 18-22, toinen klo 22-2 ja kolmas klo 2-6 (2. Moos. 14:24; Tuom. 7:19; 1. Sam. 11:11; Ps. 90:4; Valv. 2:19). Jeesus ei tule ensimmäisen vartiojakson aikana vaan vasta toisen tai kolmannen, jolloin monet nukkuvat, koska eivät jaksa enää valvoa. Jeesuksen palvelijoiden on kuitenkin valvottava koko yö ja oltava valmistautuneina hänen paluuseensa. (Matt. 24:44, 48; 2. Piet. 3:3-13). Kukaan ei tiedä täsmällisesti, milloin se tapahtuu. Siksi tulee aina olla valmis. Siksi ei myöskään voi eikä saa tehdä aikalaskelmia siitä. Oma kuolemamme on eräänlainen analogia Jeesuksen paluulle. Se joka tapauksessa meille tapahtuu, vaikkei vielä Jeesuksen paluu olisikaan meidän aikanamme. Kuolemammekaan ai-

kaa emme tiedä. Siksi siihenkin tulee olla aina valmiina.

Jeesus hätkähdyttää vertaamalla itseään murtovarkaaseen. Niille, jotka eivät ole vaurautuneet hänen tuloonsa, se on oleva todella ikävä kokemus niin kuin murtovarkaan tunkeutuminen taloon. Tämä Jeesuksen yllättävä vertaus on saanut jälkiheijastumia apostoleiden kirjoituksissa (1. Tess. 5:2-8; 2. Piet. 3:10; Ilm. 3:3; 16:15).

Olemmeko me siis vyöttäneet vaatteemme? Olemmeko palavia soihtuja? Olemmeko valvovia häävieraita? Tulemmeko siis olemaan autuaita, onniteltavia Jumalan valtakunnassa? Annammeko Jeesuksen palvelulla itseämme nyt, niin että hän palvelee meitä myös valtakuntansa koittaessa?

Gerhard Maier

TT, eläkkeellä oleva Württembergin piispa
(Mukaelma hänen kommentaaristaan *Lukas-Evangelium*, 1992).

Totuus tekee teistä vapaita

Itsenäisyyspäivä 6. 12.

Joh. 8:31-36

Teksti avaa käsitteitä *orjuus*, *vapaus* – *itsenäisyyskin*. Konteksti on kuitenkin vahvasti synnin vallan todellisuudessa ja siitä vapautumisesta. Tästä lähtökohdasta ei tarvitse eikä pidäkään luopua, ollaanhan kristillisen uskon ytimessä. ”Jos Poika vapauttaa teidät, te olette todellisesti vapaita.”

Tekstin alku sisältää kaksi yhteiskunnalliseenkin elämään ainakin välillisesti vaikuttavaa näköalaa. ”Jos te olette uskollisia minun sanalleni, te olette todella ope-

tuslapsiani.” Länsimaisen lainsäädännön ja arvopohjan perusteet ovat paljolti rakentuneet kymmenen käskyn ja kultaisen säännön etiikan varaan. Kun näin on ollut, Jumalan sanalle uskollisuus on tuottanut hyvää hedelmää, vaikkei sitä nähtäisi tai tunnustettaisi. Sitä mukaa kuin jälkikristillisessä Euroopassa on noustu ja noustaan Jumalan säädöksiä vastaan, karvaisten marjojen kanssa joudutaan kipristelemään. Avoin hyökkäys yhden naisen ja miehen avioliittojärjestystä kohtaan on avaamassa patoja kohti kulttuurimme lopullista hukkumista.

Jeesuksen myönteinen opetus: ”Totuus tekee teistä vapaita” tulee joskus vastaamme yllättävissä käännteissä. Itse kohtasin sen akuutin kriisityön koulutuksessa ja praktiikassa. Alan guru, maailmankatsomukseltaan todennäköisesti ateisti, käytti tätä ilmausta traumojen käsittelyprosessin yhtenä kantavana periaatteena. Näin varmaan onkin; on kysymys yleispätevästä Luojan asettamasta lainalaisuudesta. Jos ja kun uskallamme kohdata totuuden itsestämme emmekä enää torju emmekä puolustele vääryyttä, on ainakin polku kohti vapautta avattu.

Tämän ajan sloganeita ovat, kuten viime aikojen piispallisissa kuvioissa olemme kuulleet, armollisuus, suvaitsevuus, kohtuullisuus. Ne ovat itsessään hyviä asioita, mutta tuntuu kuin rakkauden uusitamentillinen aisapari totuus jäisi taustalle tai piiloon. Molemmat tarvitaan, vain silloin lopputuloksena voi olla aito vapaus.

Reijo Huuskonen

Rovasti, Suomen Raamattupiiston vararehtori